

Zygmunt Perz

"Gewissenbildung heute", Anton Kner, Würzburg 1974 : [recenzja]

Collectanea Theologica 45/3, 227

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kiego, z którymi trzeba się liczyć, jeśli godność i wolność człowieka ma zostać uszanowana. W ostatnim rozdziale tomu F. Böckle szkicuje odpowiedź na pytanie *Powrót czy koniec prawa naturalnego*. Autor jest optymistą. Prawo naturalne posiada dla niego wartość nieprzemijającą. Widzi on również doniosłą rolę urzędu nauczycielskiego w ujawnianiu wymogów prawa naturalnego, która winna posługiwać się przekonującą argumentacją. Niemniej jednak występuje przeciwko bezwarunkowości norm prawa naturalnego i jego zdaniem pluralizm ujęć oraz ograniczenie wartości normatywnej nie oznacza bynajmniej hołdowania zgubnej dowolności w zakresie wartości normatywnej moralności.

W omawianej publikacji z założenia dominuje analiza krytyczna w stosunku do tradycyjnego ujęcia i praktyki prawa naturalnego w nauce i życiu Kościoła katolickiego. Jest i próba ukazania możliwości na przyszłość w przeświadczeniu, że prawo naturalne stanowi trwałą wartość jako wykładnik normatywny tego, co ludzkie. Stwierdzić jednak należy, że ta próba nowej orientacji w koncepcji prawa naturalnego akcentuje w nim funkcję normującego wskaźnika, rezygnuje zaś z roli absolutnego wyznacznika w odniesieniu do postępowania ludzkiego. W świetle lektury omawianej publikacji „nowa orientacja” pozostaje nadal nurtującym pytaniem, które wymaga gruntownego uzasadnienia, jeśli ma się stać zadowalającą odpowiedzią i przekonującą propozycją. Trudno jednak czynić z tego powodu zarzut pod adresem wydawców, ponieważ ich zamierzenie nie było aż tak ambitne.

ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

Anton KNER, *Gewissensbildung heute*, Würzburg 1974, Echter-Verlag, s. 30.

Autor stawia czytelnikowi określone cele: zainteresowanie swoim wnętrzem, bo bez tego życie ulega spłyceciu; konieczność duchowego rozwoju, by dorosły nie chodził duchowo w stroju pierwszej Komunii św.; zmierzanie do osobowego samookreślenia w poczuciu odpowiedzialności; uwrażliwienie na wymiar społeczny moralności; konkretnie „postępowania w prawdzie”. W ten sposób bowiem dokonuje się kształtowanie dojrzałego sumienia, a więc tyle samo co człowieczeństwa.

Broszura chce być praktycznym przewodnikiem na tej drodze. Dlatego też autor zmierza do tego, aby pobudzić czytelnika do stawiania sobie następujących pytań: Kim i jakim jestem? Czy pracuję nad sobą? Na czym właściwie polega życie religijne? Jak przedstawia się moje uwrażliwienie społeczne? A moje słabe strony? Tak więc, nie mówiąc o przygotowaniu do spowiedzi, omawiana broszura jest właściwie swoistego rodzaju rachunkiem sumienia. Zawiera również rozdziałik z pytaniami pod adresem małżonków. Autor zwraca uwagę, że w szukaniu odpowiedzi na zagadnienia moralne może być pomocny drugi człowiek, a na niejedno pytanie można odpowiedzieć w zasadzie jedynie w „cztery oczy”. Kształtowanie zaś sumienia bez konfrontacji z Ewangelią to zatrzymywanie się w połowie drogi, dlatego autor stawia przed czytelnikami pytania, zawarte w Nowym Testamencie.

ks. Zygmunt Perz SJ, Warszawa

J. M. BOCHENSKI, *Was ist Autorität? Einführung in die Logik der Autorität*, Freiburg i.Br. 1974, Verlag Herder, s. 130.

Mimo powszechnie panującej niechęci wobec autorytetów czasy współczesne można scharakteryzować, zdaniem autora, jako okres panowania nieświadomych przez człowieka autorytetów. Słowo „autorytet” jest bowiem